

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Postadresse:
Postboks 8059
Dep – 0031 Oslo

Besøksadresse:
Hausmannsgt 23

Internett:
www.imdi.no
sro@imdi.no

E-post:
post@imdi.no

Sentralbord:
24 16 88 00
Direkte:
24 16 88 34
Telefaks:
24 16 88 01
Org.nr.
987 879 696

DERES REF

VÅR REF
07/2098 - SRO

DATO
10.01.2008

Høring NOU 2007:11 Studieforbund – læring for livet

Det vises til departementets høringsbrev av 28.09.2007.

Årsaken til at IMDi avgir høringsuttalelse er at forslaget om ny målstruktur, lov om ikke-formell opplæring og styrket regionalt ansvarsområde for voksnes opplæring inneholder flere forslag som vil kunne ha negative implikasjoner for innvandrerbefolkningen i Norge.

Utredningens utgangspunkt er bl.a. å bedre rammebetingelsene for studieforbundene som synes å ha synkende etterspørsel etter sine tjenester. Når forslagene fra utvalget går inn på et annet område: kvalifisering av voksne personer med innvandrerbakgrunn, stilles det andre krav til utredninger og vurderinger enn det som har vært utvalgets mandat.

På bakgrunn av det begrensede materiale som foreligger anbefaler IMDi at forhold som har føringer for:

- Lov om voksenopplæring
- Lom om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere og
- Lov om sosial tjenester (kvalifiseringsprogrammene)

henvises til oppfølgingen av disse saksområdene.

Følgelig bør rammen for de forslag som gjelder studieforbundene ta utgangspunkt i gjeldende ansvarsdeling. Flere kommuner kjøper tjenester fra ulike studieforbund til for eksempel norskopplæring. Dette står ikke i motstrid til at kommunene har ansvaret.

Generelt vil IMDi også bemerke at utredningen er svak på analyser og dokumentasjon som underbygger forslagene. Til noen av de konkrete problemstillingene som vil være åpenbart negative for innvandrerbefolkningen i Norge, har IMDi følgende merknader og kommentarer:

Forslaget om å dele ansvar for grunnskoleopplæringen mellom kommunene og fylkeskommuner

IMDi har ansvar for Introduksjonsordningene og "Ny Sjanse". Etter fullført introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal nyankomne flyktninger få muligheter for deltakelse i norsk arbeids- og samfunnsliv. Både Introduksjonsordningen og Ny Sjanse er kommunale programmer som kvalifiserer voksne for videre utdanning eller deltakelse i arbeidslivet. Fulltids kvalifiseringsprogrammer for voksne krever tiltakskjeder dvs. forpliktende samarbeid mellom mange ulike aktører både på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå.

I begge programmene er det deltakere som får grunnskoleopplæring som del av sine individuelle kvalifiseringsplaner. Ettersom det er kommunene som har ansvar både for kvalifiseringsprogrammene og for grunnskoleopplæringen gjør dette det enkelt å legge både fulltidsundervisning og enkeltfag inn i deltakernes program.

Forslaget om å overføre ansvaret for grunnskoleopplæringen fra kommunene til fylkeskommunene inneholder 2 unntak:

- Grupper av funksjonshemmede og
- Innvandrere som befinner seg i introduksjonsprogrammer og andre integreringstiltak i kommunene.

IMDi kan ikke se at det er gitt noen god begrunnelse for dette forslaget. En stor andel av deltakere i den kommunale grunnskoleopplæringen for voksne har innvandrerbakgrunn. Hvorfor skal gruppen deles og bare de "etnisk norske" og funksjonsfriske foreslås overført til fylkeskommunene?

Med endringen i sosialtjenesteloven i 2007 ble rett til kvalifiseringsprogram både for innvandrere og nordmenn innført. Konsekvensen av forslaget om at personer i samme program skal gis rett til grunnskoleopplæring i kommunen dersom de har innvandrerbakgrunn, og i fylkeskommunen dersom de er etnisk norske, virker lite hensiktsmessig, og vil føre til en uheldig forskjellsbehandling.

Ut fra utredningen kan IMDi ikke se at konsekvensene for deltaker med innvandrerbakgrunn i introduksjonsordningen og andre kvalifiseringsprogram er tilstrekkelig utredet. Riktignok vises det (side 61) til at det i FAFO rapport 2007: 16 er nevnt at "Det er stilt spørsmål ved om organisering langs etniske skillelinjer kan føre til segregering og sementering av forskjeller like mye som å dekke kulturelle og sosiale behov". Henvisningen gjelder rapporten "Inkludering av etniske minoriteter i frivillige organisasjoner og fotballag for barn og ungdom i Oslo" og er lite relevant i forhold til voksne innvandreres behov for norskopplæring og ulike kvalifiserende kurs. Dersom man ser henvisningen i forhold til forslaget om ansvars plassering av innvandrere og etnisk norsk i henholdsvis kommune/fylkeskommune så vil dette være i direkte motstrid mot målsettingen om å "bekjempe utstøting og bidra til inkludering".

Det hefter etter IMDIs oppfatning stor usikkerhet ved hva en slik omlegging vil kunne komme til å bety for de kommunale voksenopplæringssentrene, både mht økonomi og i forhold til å kunne bevare et faglig forsvarlig og utviklende pedagogisk miljø. Dersom en større del av deltakergrunnlaget faller bort vil dette påvirke både de økonomiske rammebetingelsene og det vil bli vanskeligere å opprettholde et godt tilbud mht gruppesammensetting etter pedagogisk og læringsmessig prinsipper og behov slik det i dag legges til grunn.

Utvalget har ikke drøftet konsekvensene av at innvandrere som gruppe har ulike rettigheter og plikter i forhold til rett til gratis norskopplæring. Arbeidsinnvandrere og flyktninger samt tidligere asylsøkere som har fått oppholdstillatelse på

humanitært grunnlag, står i forhold til introduksjonsloven med ulikt ståsted. De som bosettes med en oppholdstillatelse gitt som tidligere asylsøkere/flyktninger vil gå i introduksjonsprogram der norskopplæringen er en viktig del av den individuelle planen. Dette skjer i all hovedsak ved kommunale voksenopplæringscenter. Arbeidsinnvandrere kan både ta kurs ved de kommunale opplæringssettene, og i privat regi eller ved kurs f.eks organisert av studieforbund.

Forslaget om å legge ansvar for språkopplæring for innvandrere til studieforbundene

IMDi legger til grunn at norskopplæring for arbeidsinnvandrere bør drøftes i den varselede Stortingsmeldingen om arbeidsinnvandring og ikke i en sak som berører studieforbundene.

Utvalget (side 62) beskriver at et mulig mål for norske studieforbund kan være språkopplæring for innvandrere, herunder arbeidsinnvandrere. Det presenteres ikke et grunnlag som tilsier at man bør gå videre med et slikt forslag.

Utvalget mener også (s 79) at rettighetsbasert grunnopplæring fortsatt skal ligge hos det offentlige. Norskopplæring for nyankomne flyktninger er del av en grunnopplæring, og det blir i en slik kontekst underlig å foreslå at ansvaret skal overføres til studieforbundene.

Etter IMDis oppfatning kan ikke ansvaret for norskopplæringen overføres fra kommuner til fylkeskommunene eller studieforbundene på bakgrunn av denne utredningen. En eventuell beslutning om en slik omlegging av ansvaret for kvalifisering av innvandrere krever er helt annen og faglig tyngre utredning som klargjør hvilke konsekvenser en slik omlegging vil ha for tilbudet til innvandrerbefolkningen i Norge.

Med hilsen
for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Osmund Kaldheim
direktør